

Коефіцієнти поточної ліквідності є вищими за нормативні і свідчать про те, що поточна ліквідність підприємства є дуже високою. Результати розрахунку коефіцієнта фінансової незалежності свідчать про те, що вони менші за нормативне значення, а отже, фінансова незалежність підприємства не є високою. Коефіцієнт забезпеченості запасів власним капіталом у 2009 р. в порівняно з 2008 р. збільшився на 0,11, а у 2010 р. зменшився на 0,09. Це значення коефіцієнту означає, що власних обігових коштів підприємства достатньо для забезпечення запасів. Для більш повної картини економічної безпеки ПП "Агро-Січ" здійснено аналіз її вибраних складових, на основі виконаних розрахунків побудуємо табл. 2.

Табл. 2. Показники складових економічної безпеки ПП "Агро-Січ" у 2008-2010 рр.

Складові економічної безпеки	Роки			Абсолютне відхилення	
	2008	2009	2010	2009/2008	2010/2009
Фінансова					
Z	3,59	3,39	3,46	-0,20	0,07
Інтелектуальна					
Ко.р	0,40	0,53	0,67	0,13	0,14
Кадрова					
Кпл	-	0,06	0,13	0,06	0,07
Кприб	0,33	0,20	0,06	-0,13	-0,14
Квиб	-	0,06	0,13	0,06	0,07

На основі табл. 2 ми можемо зробити такі висновки:

- у 2010 р. спостерігається зростання показника Z, порівняно з 2009 р., так він зріс на 0,07, і це свідчить, що протягом аналізованих періодів імовірність банкруцтва підприємства є дуже низькою;
- значення коефіцієнта освітнього рівня зріс з 0,40 у 2008 р. до 0,67 у 2010 р., тобто на 0,27, таке зростання показує позитивну тенденцію зміни освітнього рівня працівників та позитивний вплив на економічну безпеку ПП "Агро-Січ" його інтелектуальної складової;
- у 2010 р. коефіцієнт з прийому знизився як відносно 2008 р., так і відносно до 2009 р. та становив 0,06, натомість коефіцієнт з вибуття зріс і становив 0,13, а це на 0,07 більше, ніж у 2009 р., коефіцієнт загального обороту становив у 2010 р. 0,20, а це на 0,06 менше, ніж у 2009 р., коефіцієнт плинності кадрів у 2010 р. становив 0,13, а це свідчить про сталість трудового колективу підприємства. Отже, кадрова складова економічної безпеки ПП "Агро-Січ" також є позитивною, оскільки відтік кадрів незначний, коефіцієнт плинності становить лише 0,13.

Пріоритетними заходами на шляху підвищення економічної безпеки ПП "Агро-Січ" можуть бути такі:

- у межах фінансової складової – підвищення ліквідності та фінансової стійкості;
- у межах інтелектуальної складової – залучення висококваліфікованих працівників, що приводить до посилення інтелектуального потенціалу підприємства; підвищення освітнього рівня працівників;
- у межах кадрової складової – мінімізація плинності кадрів, оновлення їх знань і кваліфікації, підвищення кваліфікації кадрів.
- у межах технологічної складової – залучення нової техніки та технологій.

- у межах правової складової – захист від порушення юридичних прав підприємства і його працівників; охорона комерційно важливих зведень.
- у межах ринкової складової – збільшення частки ринку, займаної підприємством; посилення конкурентних позицій і здатності протидіяти конкурентному впливу; підвищення адаптаційних можливостей підприємства до змін на ринку, відповідність вимогам ринку.

Висновок. Отже, для забезпечення економічної безпеки власник ПП "Агро-Січ" має вміти позиціонувати підприємство у внутрішньому та зовнішньому середовищі, виявляти його сильні та слабкі позиції, шукати стратегічні рішення виявлених проблем.

Література

1. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства : навч.-метод. посібн. [для самост. вивч. дисц.] / Г.О. Швиданенко, С.Ф. Покропивний, С.М. Клименко та ін. – К. : Вид-во КНЕУ, 2000. – 248 с.
2. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Й.М. Петровича. – Львів : Вид-во "Магнолія Плюс", 2004. – С. 577-605.
3. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посібн. / М.І. Камлик. – К. : Вид-во "Атіка", 2005. – 432 с.

Васильцив Т.Г., Федышин Л.М. Комплексная оценка экономической безопасности предприятия "Агро-Сич" и приоритеты ее укрепления в современных условиях

Определены основные подходы к трактовке понятия "экономическая безопасность предприятия", осуществлен анализ составляющих экономической безопасности; обоснована необходимость и определены направления повышения уровня экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность, составляющие экономической безопасности, уровень экономической безопасности, интегральная оценка.

Vasylyciv T.G., Fedyshyn L.M. Complex estimation of economic security of enterprises "Agro-Sich" and priorities of its strengthening in modern terms

The main approaches to the definition of "economic security", the analysis component of economic security. The necessity of ensuring economic security, the proposed measures improve the economic security of a particular company.

Keywords: economic security, economic security components, the level of economic security, integrated assessment.

УДК 630*6

Доц. А.В. Івануса, канд. екон. наук;

доц. В.З. Холявка, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення ведення мисливського господарства та полювання в Україні. Встановлено, що законодавство у сфері ведення мисливського господарства та полювання недостатньо ефективно застосовується на практиці й потребує якісних змін. Надано пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення ведення мисливського господарства і полювання.

Ключові слова: мисливське господарство, мисливські угіддя, законодавство, нормативно-правові акти.

Процес організації та ведення мисливського господарства, як і будь-якої іншої діяльності в Україні, потребує належного нормативно-правового забезпечення. Встановлення ефективних правових норм та відносин у сфері ведення мисливського господарства і полювання передбачає формування такого правового поля, яке спиралося б на міжнародний досвід та національні традиції господарювання з врахуванням принципів сталого екологічно збалансованого розвитку.

На складність проблем щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення організації та ведення мисливського господарства і полювання звертали увагу багато вітчизняних науковців. Серед них можна виділити роботи В.Д. Бондаренка, Ю.В. Муравйова, О.Р. Проціва, І.В. Делегана, І.М. Шейгаса, І.М. Гудзя, О.О. Томина та ін. Крім цього, у наукових працях нормативно-правове забезпечення ведення мисливського господарства та полювання досить часто розглядається в контексті формування екологічної і лісової політики, що свідчить про його тісний взаємозв'язок з іншими галузями традиційного природокористування.

За період незалежності було прийнято низку нормативно-правових актів, що спрямовані на збереження біологічного різноманіття тваринного та рослинного світу, охорону і раціональне використання ресурсів навколишнього природного середовища, формування екологічної безпеки країни тощо. Аналіз законодавчого забезпечення щодо охорони, відтворення та раціонального використання ресурсів диких мисливських тварин дає змогу класифікувати їх за трьома основними напрямками:

- охорона середовищ перебування диких тварин;
- збереження генетичного фонду тваринного світу;
- організація раціонального користування тваринним світом.

Центральне місце серед нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері ведення мисливського господарства та полювання, посідає Конституція України, яка визначає основні засади політики щодо використання ресурсів тваринного походження і обов'язки держави для зміцнення її екологічної безпеки. З огляду на це, Конституція визначає повноваження Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, а також визнає право власності та право користування природними об'єктами на території України [1].

Крім Конституції України, можна виділити такі основні законодавчі акти, що регулюють економіко-правові відносини у процесі ведення мисливського господарства та полювання: Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" [2], Закон України "Про тваринний світ" [3], Закон України "Про Червону книгу України" [4] та Закон України "Про мисливське господарство та полювання" [5]. У Законі України "Про охорону навколишнього природного середовища" відображено основні принципи екологічної політики України у сфері відтворення, охорони та використання ресурсів мисливського господарства, зокрема такі, як [2]:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів, нормативів і лімітів використання природних ресурсів під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності;

- збереження просторової та видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів;
- безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;
- компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Значним поступом у формуванні правового поля щодо збереження та відтворення ресурсів мисливських тварин було прийняття (ратифікація) Україною у 1994 р. "Конвенції про охорону біологічного різноманіття" [6]. Цей документ став основою для розвитку національної стратегії збереження біорізноманіття тваринного та рослинного світу. Основні засади національної стратегії збереження біорізноманіття тваринного світу закладено в документі "Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки", зокрема такі, як [7]:

- організація комплексного моніторингу стану популяцій тваринного і рослинного світу;
- розроблення та впровадження сучасних наукових методів оцінювання оптимальних рівнів використання біологічних ресурсів;
- розроблення та впровадження державних, регіональних і міждержавних програм з охорони, використання та відтворення видів тваринного і рослинного світу, яким загрожує зникнення через негативний вплив господарської діяльності.

Зважаючи на достатню кількість нормативно-правового забезпечення, все ж основним регулюючим документом у сфері організації та ведення мисливського господарства залишається Закон України "Про мисливське господарство та полювання" (2000 р.) [5]. Цим Законом визначаються правові, економічні та соціальні засади ведення мисливського господарства, а саме врегульовується процес взаємовідносин між центральними, місцевими органами управління, користувачами мисливських угідь, мисливцями і землевласниками, а також визначається відповідальність за порушення законодавства в галузі полювання та ведення мисливського господарства.

На жаль, за досить тривалий період дії зазначеного вище закону, зокрема і на сьогодні не до кінця простежують позитивні зрушення щодо ведення мисливського господарства, що дає підстави стверджувати про те, що стан нормативно-правового забезпечення міг би бути якісно кращим. Зокрема, у Законі не зазначено норм щодо економічного стимулювання комплексного використання ресурсів довкілля виникає суперечність щодо права власності та права користування ресурсами мисливського господарства, відсутня екологічна політика щодо ведення та розвитку мисливського господарства.

Статтею 3 Закону України "Про мисливське господарство та полювання" передбачено, що мисливські тварини, які перебувають у стані природної волі в межах території України, є об'єктом права власності Українського народу, від імені якого права власника мисливських тварин здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією України. Проте, як і у випадку використання інших корисних функцій довкілля, здійснення охорони, відтворення та використання ресурсів

мисливської фауни, надання послуг мисливцям у процесі полювання, розвиток мисливського спорту і мисливського собаківництва покладено на користувачів мисливських угідь. Щодо права на полювання, то користувач має право встановлювати ціни реалізації дозволів лише на дрібну дичину (відстрільні картки), а здійснювати використання найцінніших мисливських тварин може лише за наявності спеціального дозволу (ліцензії), який може отримати у спеціально уповноваженого органа виконавчої влади в галузі мисливського господарства після сплати певної встановленої суми коштів. Ця ситуація призводить до того, що користувачі мисливських угідь не мають жодних стимулів для ефективного використання та відтворення цих ресурсів [5]. Крім цього, право на використання земель, що виділені для потреб мисливського господарства, засноване на договорі строкового платного користування. Але дотепер не вирішено питання щодо оплати власникам земельних ділянок, які передані для потреб мисливського господарства і перебувають у приватній чи спільній (комунальній) власності. Плата за спеціальне використання мисливських угідь передбачається статтею 24 Закону України "Про мисливське господарство та полювання", але з початку його дії термін виконання цієї статті постійно переноситься. Відповідно до останньої редакції закону, цей термін перенесено до 1 січня 2015 р. [5].

Іншою важливою проблемою, яку до цього часу не вирішено, є правове врегулювання відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами сільському та лісовому господарству. Вірність наряду реформаційних перетворень у сфері ведення мисливського господарства та полювання підтверджується Указом Президента України від 23 травня 2005 р. "Про невідкладні заходи у сфері збереження, відтворення та раціонального використання мисливських тварин", в якому йдеться про впровадження невідкладних заходів у сфері збереження, відтворення та раціонального використання мисливських тварин, що полягають в удосконаленні нормативно-правової бази, державної політики в цій сфері та підвищенні ефективності правового забезпечення її реалізації [10].

На сьогодні, ціла низка норм, що стосуються ведення мисливського господарства та полювання, розкидані по окремих нормативно-правових актах, при цьому деякі з них викладені нечітко, що допускає на практиці їх неоднозначне тлумачення і дає змогу взагалі їх не виконувати через відсутність незалежного правового механізму їх реалізації. Для удосконалення нормативно-правового забезпечення пропонуємо закріпити у Законі України "Про мисливське господарство та полювання" спеціальні принципи щодо державного управління у галузі ведення мисливського господарства і полювання, а саме [11]:

- забезпечення комплексного підходу до охорони мисливських тварин;
- забезпечення поєднання галузевих, міжгалузевих і територіальних засад щодо організації та ведення мисливського господарства і полювання;
- забезпечення раціонального ведення мисливського господарства;
- забезпечення науково обґрунтованого підходу до заходів державного управління у галузі мисливського господарства та полювання;

- забезпечення стимулювання належного використання та охорони мисливських тварин;
- забезпечення розподілу господарських та контрольних функцій у галузі ведення мисливського господарства і полювання.

Таким чином, законодавство України щодо правового регулювання відносин у сфері ведення мисливського господарства та здійснення полювання перебуває на стадії формування і ще недостатньо ефективно застосовується на практиці, тому потребує належної нормативно-правової регламентації та вдосконалення.

Література

1. Конституція України : від 28 червня 1996 року, із змінами, внесеними згідно із Законом від 01.02.2011 р., № 2952-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Про охорону навколишнього природного середовища : закон України від 26 червня 1991 р., № 1268-XII із змінами, внесеними Законом України від 02.12.2010 р., № 2756-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Про тваринний світ : закон України від 13 грудня 2001 р., № 2894-III із змінами, внесеними Законом України від 21.01.2010 р., № 1827-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
4. Про Червону книгу України : закон України від 7 лютого 2002 р., № 3055-III із змінами, внесеними Законом України від 25.12.2008 р., № 805-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Про мисливське господарство та полювання : закон України від 22 лютого 2000 р., № 1478-III із змінами, внесеними Законом України від 21.01.2010 р., № 1827-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
6. Конвенція про охорону біологічного різноманіття : ратифіковано Законом України від 29 листопада 1994 р., № 257/94-ВР. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
7. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки : постанова Верховної Ради України від 5 березня 1998 р., № 188/98-ВР. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
8. Лісовий кодекс України : офіц. текст: за станом на 02 грудня 2010 р., № 2756-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
9. Земельний кодекс України : офіц. текст: за станом на 03 березня 2011 р., № 3123-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
10. Про невідкладні заходи у сфері збереження, відтворення та раціонального використання мисливських тварин : указ Президента України від 23 травня 2005 р., № 837. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lesovod.org.ua/node/403>.
11. Томин О.О. Правове регулювання мисливства та полювання в Україні (на матеріалах Карпатського регіону) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право / О.О. Томин. – К., 2009. – 20 с.

Івануса А.В., Холяк В.З. Аналіз нормативно-правового забезпечення ведення охотничього господарства в Україні

Проведен аналіз нормативно-правового забезпечення ведення охотничього господарства та охоти в Україні. Установлено, що законодавство в сфері ведення охотничього господарства та охоти недостатньо ефективно застосовується на практиці і потребує якісних змін. Представлено пропозиції та рекомендації по удосконаленню нормативно-правового забезпечення ведення охотничього господарства та охоти.

Ключевые слова: охотничье хозяйство, охотничьи угодья, законодательство, нормативно-правовые акты.

Ivanusa A.V., Kholiyavka V.Z. Analysis of law enforcement of hunting in Ukraine

The law enforcement of hunting in Ukraine is analyzed. It is established that the legislation in the field of hunting not effectively implemented in practice and requires a qualitative change. The recommendations for improving law enforcement of hunting are provided.

Keywords: hunting management, hunting resources, law enforcement, regulatory legal acts.

УДК 331.522.4

*Ст. викл. О.О. Ільчук, канд. екон. наук;
магістрант Д.С. Драгініч – Львівська КА*

**ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА ОПТИМАЛЬНОГО
УПРАВЛІННЯ НИМ**

Розглянуто основні методи оцінювання ефективності використання трудового потенціалу підприємства. Досліджено вплив ефективності праці на управління персоналом підприємства. Запропоновано основні напрями вдосконалення оцінки персоналу підприємства в кризових умовах.

Ключові слова: трудовий потенціал, ефективність використання трудового потенціалу, моделі оцінювання трудового потенціалу, управління персоналом.

Вступ. Як свідчать дослідження вітчизняних та зарубіжних учених, ефективність використання трудового потенціалу завжди безпосередньо впливає на якість виробничого процесу. Незважаючи на переважаючу роль технічного прогресу під час господарської діяльності, центральним у цьому процесі все ж залишається працівник та результати його праці.

Відомо, що праця – найважливіший фактор розвитку економіки як на макро-, так і на мікрорівні. Уособленням праці є безумовно працівник, який своєю господарською, творчою чи науковою працею змінює суспільство.

Постановка проблеми. В останні декілька років Україна, як й інші інтегровані у світову економіку, держави, стикнувшись із світовою кризою. Сьогодні всі вітчизняні економісти пропонують різні ідеї стосовно виходу вітчизняної економіки з кризового становища. Однак в останні роки багато з них оцінювали розвиток країни за темпами ВВП, часто забуваючи про те, що в основі довготермінового економічного зростання лежить, власне, продуктивність праці, низький рівень котрої став основним стримуючим чинником розвитку економіки. Формували вітчизняну теорію управління трудовим потенціалом, методологічні підходи до оцінювання ефективності його використання такі відомі українські та зарубіжні вчені, як: Л. Балабанова, В. Барановський, О. Білорус, А. Воронкова, В. Герасимчук, В. Гриньова, О. Тридід, В. Андрієнко, І. Маркіна, Т. Мізерна, Н. Москаленко, А. Наливайко, В. Пастухова, О. Пахомов, А. Садеков, В. Тупкало, Л. Фролова, Б. Холод, О. Щегельська, З. Шершньова, О. Шубін, М. Черненко й ін.

Виклад основного матеріалу. Як зазначали вище, трудовий потенціал є сукупністю здібностей і можливостей кадрів забезпечувати досягнення

цілей довготермінового розвитку підприємства. Тому постає проблема взаємозалежності управління персоналом з оцінюванням ефективності його праці на підприємстві, як результативного показника.

Сучасна практика оцінювання персоналу має у своєму складі значну кількість методів оцінювання. Їх можна класифікувати за певними ознаками. Так, за формою вираження кінцевого результату виділяють описові, кількісні та комбіновані методи. За описових методів оцінку подають у текстовій формі, за кількісних і комбінованих – використовують шкали оцінок, які дають змогу кількісно виміряти різні рівні виконання робіт в організації.

За інструментами оцінювання розрізняють прогностичний метод, інформаційною базою якого є результат обстежень, інтерв'ю, співбесід; практичний метод, що спирається на оцінювання результатів практичної діяльності працівника; імітаційний метод, коли працівника оцінюють за своєю поведінкою за умов конкретної ситуації (у навчальному процесі – кейс-метод). Розглянемо докладніше найпоширеніші методи оцінювання персоналу.

На нашу думку, оцінювання трудового потенціалу підприємства має будуватися на основі економічних оцінок здібностей працівників, створювати певний дохід. Чим вища індивідуальна продуктивність праці робітника і триваліший період його діяльності, тим більший він приносить дохід і є вищою цінністю для підприємства. Оцінювання трудового потенціалу підприємства варто проводити на основі моделей корисності (utility model), за допомогою яких можна оцінити економічні наслідки зміни трудової поведінки співробітника внаслідок певних заходів з боку підприємства. У цьому випадку потрібно наголосити на здатності робітника приносити більшу чи меншу додану вартість в умовах конкретного підприємства. Погодимось з В.М. Абрамовим, що ядро трудового потенціалу становлять сукупні здібності робітників компанії, які необхідні для того, щоб обирати, виконувати та координувати дії, метою яких є забезпечення конкурентних переваг підприємства на визначених ринках чи їх сегментах [1, с. 23].

Визначаючи величину трудового потенціалу підприємства, потрібно врахувати термін його використання (в контексті загального процесу оцінки вартості сукупного потенціалу). Він вимірюється проміжком реалізації конкретного бізнес-проекту або максимально можливим часом роботи.

З огляду на характер участі певних категорій персоналу в господарській діяльності, оцінку трудового потенціалу компанії варто розподілити принаймні на дві основні складові – оцінка трудового потенціалу технологічного персоналу та оцінка управлінського потенціалу. Саме ці дві групи працівників відтворюють реальні господарські зв'язки, що виникають у процесі функціонування соціально-економічних систем. Перша група працівників бере безпосередню участь у процесі виробництва, тобто це всі працівники компанії, що забезпечують виробництво необхідними ресурсами, беруть участь у їх обробці, реалізації готової продукції, забезпеченні безперервного процесу виробництва тощо. Виділена група співробітників відображає результати горизонтального поділу праці, тобто саме ці працівники тісно чи іншою мірою забезпечують виконання цільової функції системи. Зважаючи на характер їхньої праці, ця загальна категорія персоналу має ресурсну природу, тобто